

Atodiad C: Dulliau a fabwysiadwyd gan Gyngor Gwynedd i reoli perygl llifogydd ac erydu arfordirol

Cynnal a Chadw

Mae Cyngor Gwynedd yn gyfrifol am amrywiaeth o strwythurau RRLEA (Reoli Risg Llifogydd ac Erydu Arfordirol) megis waliau llifogydd a systemau gorlifo ar afonydd, waliau arfordirol a meysydd grwyn. Mae'r Cyngor yn cadw cofrestr o'r holl asedau RLPEA y mae'n berchen arnynt a/neu'n gyfrifol amdanynt, sy'n cynnwys gwybodaeth allweddol am adeiladwaith a swyddogaeth pob ased. Defnyddir system fapio i gefnogi'r gofrestr sy'n dangos lleoliad a graddfa'r asedau a chaiff ei diweddarau er mwyn ymgorffori unrhyw newidiadau o ran gwybodaeth asedau o ganlyniad i waith gwella.

*Gwasanaeth
Dŵr a'r
Amgylchedd
YGC (fel LLFA)*

Asesir cyflwr asedau RRLEA y Cyngor yn rheolaidd gan ddefnyddio technegau safonol y diwydiant, i sicrhau eu bod yn parhau mewn cyflwr digonol i ddarparu'r safon ddymunol o amddiffyniad, ac i adnabod unrhyw ddiffygion all beryglu'r modd y maent yn gweithio yn y dyfodol. Cynhelir archwiliadau cyflwr ar ôl stormydd yn ychwanegol i'r archwiliadau rheolaidd.

*Gwasanaeth
Dŵr a'r
Amgylchedd
YGC (fel LLFA)*

Yn ogystal, cynhelir rhaglen archwilio sy'n sicrhau nad ydi asedau rheoli perygl llifogydd y Cyngor yn cael eu heffeithio gan falurion yn eu sianeli a all arwain at fethiant yr ased a digwyddiadau llifogydd posib. Mae dyfeisiadau telemetreg yn gwasanaethu rhai asedau sy'n galluogi archwilio statws yr ased o bell, a thros amser, ein bwriad yw datblygu ein rhwydwaith synwryddion i gynnwys mwy o'n hasedau, ac i ddarparu rhybuddion i'n staff pan fo posib i falurion sydd wedi cronni arwaith at fethiant yr ased (gweler Gweithred 2.4A).

Cyfrifol am bob pont a chwifer ar y rhwydwaith priffyrdd lleol sy'n cael eu harchwilio'n rheolaidd i sicrhau eu bod yn parhau i weithredu ac nad ydynt yn peri perygl llifogydd. Mae'r Cyngor hefyd yn cynnal a chadw pob gyl i draen ar y priffyrdd mewn rhaglen gylchol a bydd yn eu hatgyweirio neu eu gwella yn ôl eu cyflwr yn unol â llawlyfr Cynnal a Chadw Priffyrdd y Cyngor.

*GC Highways
Department*

Cynllunio

Mae Cyngor Gwynedd yn cyflawni cynlluniau gwella RRLEA i leihau'r risg o lifogydd lleol neu erydu arfordirol yn ein cymunedau mwyaf bregus. Ceir cymorth cyfalaf ar gyfer cynlluniau o'r fath trwy Raglen RLPEA Llywodraeth Cymru. I gefnogi ceisiadau am arian Llywodraeth Cymru cyflwynir achosion busnes sy'n dangos lefel y llifogydd a/neu berygl erydu arfordirol a darparir wybodaeth glir a digonol i ddangos fod y cynllun a ffafrir yn darparu datrysiad sy'n gynaliadwy, yn gymesur ac yn hyfyw yn economaidd i reoli risg.

*Gwasanaeth
Dŵr a'r
Amgylchedd
YGC (fel LLFA)*

Wrth gydnabod nad oes modd amddiffyn pob aelwyd rhag llifogydd gyda chynlluniau gwelliant cyfalaf, mae'r Cyngor hefyd yn cynnig cyngor i drigolion pryderus ar gamau y gellir eu gweithredu i leihau perygl llifogydd i'w heiddo.

*Gwasanaeth
Dŵr a'r
Amgylchedd
YGC (fel LLFA)*

Ymateb

Yn ystod digwyddiad llifogydd bydd Cyngor Gwynedd yn rhoi pob cam rhesymol ar waith i sicrhau bod eu rhwydwaith o ffyrdd sirol yn parhau ar agor i gerbydau, er gall amodau storm, graddau'r llifogydd a'r

*Adran
Priffyrdd*

adnoddau sydd ar gael fod yn ffactor sy'n golygu y bydd angen cau rhai ffyrdd i sicrhau diogelwch y cyhoedd. *Cyngor Gwynedd*

Yn ystod digwyddiadau glawiad difrifol bydd y Cyngor yn ymdrechu cymaint â phosib i ddsbarthu bagiau tywod i drigolion sydd mewn peryg difrifol o gael llifogydd, fodd bynnag **cynghorir trigolion yn gryf i gael gafael ar eu hoffer eu hunain i reoli perygl llifogydd pan fo peryg o'r fath yn bodoli** oherwydd gall cyfnodau o dywydd garw effeithio'n sylweddol ar allu'r Cyngor i rannu bagiau tywod am mai'r flaenoriaeth yw cadw'r rhwydwaith priffyrdd ar agor i'r gwasanaethau brys. *Adran Priffyrdd Cyngor Gwynedd*

Bydd y Cyngor yn gweithredu'n briodol i gefnogi'r gwasanaethau brys a'r rhai hynny sy'n rhan o'r ymateb brys; bydd yn cynorthwyo i symud pobl o'u cartrefi drwy drefnu trafndiaeth; gosod a rheoli trefniadau canolfannau gorffwys a chyflawni gwaith clirio mewn cymunedau sydd wedi'u heffeithio gan lifogydd. *Adrannau amrywiol*

Wrth ddod yn ymwybodol fod dŵr llifogydd wedi mynd i mewn i eiddo ar ôl glawiad difrifol neu ddigwyddiadau llanwol, bydd Cyngor Gwynedd yn cynnal Ymchwil er mwyn darganfod beth yw ffynhonnell ac achos y llifogydd. Pan fo llifogydd yn dod o ffynhonnell nad yw'r Cyngor yn gyfrifol amdani, gellir cael gwybodaeth ar gyfer yr ymchwiliad wrth ymgynghori a phartneriaid medis CNC neu DCWW. *Gwasanaeth Dŵr a'r Amgylchedd YGC (fel LLFA)*

Mae ymchwiliadau llifogydd yn declyn hanfodol i sefydlu ffynhonnell ac achos llifogydd i'n trigolion. Mae ymchwiliadau'n ein caniatáu i adeiladu dealltwriaeth o berygl llifogydd i'n cymunedau ac mae hefyd yn gyfle i ni roi cyngor i'n trigolion sydd yn y peryg mwyaf am ddulliau i reoli'r perygl o lifogydd yn y dyfodol.

Rheoleiddio

Mae Cyngor Gwynedd (ar y cyd ag Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri) yn gweithredu fel awdurdod cynllunio lleol ac wrth wneud hynny rhaid iddynt ystyried y peryglon posib sy'n gysylltiedig â llifogydd ac erydu arfordirol wrth ddatblygu polisïau lleol a phenderfynu ar geisiadau datblygu. *Adran Cynllunio Cyngor Gwynedd*

Mae'r perygl llifogydd ac erydu arfordirol sy'n gysylltiedig â phob cais cynllunio a dderbynnir gan Gyngor Gwynedd yn cael ei asesu yn unol â'r arweiniad yn TAN15 (Datblygu, llifogydd ac erydu arfordirol), sydd i gael ei ddiweddarau yn 2024. Mae Cyngor Gwynedd yn ymgynghori â chydweithwyr yn CNC ac Uned Dŵr a'r Amgylchedd YGC (fel LLFA) ar bob datblygiad arfaethedig lle mae llifogydd a/neu erydu arfordirol yn ystyriaeth berthnasol.

Mae gan Gyngor Gwynedd, fel SAB, ddyletswydd i gymeradwyo SuDS (Systemau Draenio Cynaliadwy) sy'n cadw at safonau statudol cenedlaethol. Mae angen caniatâd SAB ar gyfer unrhyw ddatblygiad gydag ôl-troed sy'n fwy na 100m². Ac eithrio safleoedd un cwrtail, mae gan SAB ddyletswydd hefyd i fabwysiadu systemau draenio o'r fath. *Gwasanaeth Dŵr a'r Amgylchedd YGC (fel LLFA)*

Yn unol ag Atodlen 3 Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr, mae Cyngor Gwynedd yn cyflawni rôl Corff Cymeradwyo SuDS ar gyfer pob datblygiad cymwys. Mae hyn yn sicrhau bod pob datblygiad newydd gyda goblygiadau draenio yn cyrraedd safonau cenedlaethol SuDS i leihau'r perygl o lifogydd dŵr wyneb a gwireddu pob budd perthnasol arall (ecolegol, mwynderol, ansawdd dŵr). Dros amser bydd y SAB yn dod yn gyfrifol am

gynnal a chadw mwy o systemau SuDS ac felly bydd systemau rheoli asedau presennol yn cael eu hymestyn i gynnwys pob elfen a fabwysiadwyd gan y Cyngor.

Dan adran 23 Deddf Draenio Tir, mae Cyngor Gwynedd yn gyfrifol am awdurdodi caniatâd i unigolion neu ddatblygwyr sy'n dymuno cyflawni newidiadau i gyrsiau dŵr arferol all effeithio ar lif neu berygl llifogydd. Rhoddir pwerau pellach i Gyngor Gwynedd reoleiddio gweithgareddau ar gyrsiau dŵr arferol neu o'u hamgylch trwy Is-ddeddfau Draenio Tir (Cyngor Gwynedd). Mae copi o'r is-ddeddfau a datganiad sefyllfa i'w gael ar ein gwefan	Uned Dŵr a'r Amgylchedd YGC (fel LLFA)
---	--

Mewn sawl enghraifft gall rhwystro cwrs dŵr yn rhannol neu'n llawn olygu llifogydd i dir neu yn yr achosion gwaethaf i eiddo, busnesau a/neu seilwaith pwysig. Pan fydd Cyngor Gwynedd wedi cael gwybod am rwystr posib neu ataliad i gwrs dŵr arferol byddwn yn ceisio gweithio gyda'r holl bartïon dan sylw i helpu datrys y broblem cyn ystyried defnyddio pwerau gorfodi caniatool dan y Ddeddf Draenio Tir.	Uned Dŵr a'r Amgylchedd YGC (fel LLFA)
--	--

Monitro

Mae Canolfan Monitro Arfordirol Cymru yn cael ei hariannu gan Lywodraeth Cymru ac mae'n darparu rhaglen monitro arfordirol safonol ar ran Awdurdodau Morwrol Lleol Cymru i ddarparu'r dystiolaeth sy'n angenrheidiol ar gyfer gwneud penderfyniadau ar RRLEA. Mae Cyngor Gwynedd yn monitro lefelau traeth mewn lleoliadau critigol ar hyd y morlin fel rhan o'r rhaglen genedlaethol. Mae'r rhaglen hon yn cael ei chefnogi gan arolygon lleol eraill yn ogystal ag arolygon ar ôl storm i adnabod unrhyw amrywiaethau yn lefelau traethau a all beri risgiau uniongyrchol i asedau arfordirol.	Uned Dŵr a'r Amgylchedd YGC
--	-----------------------------